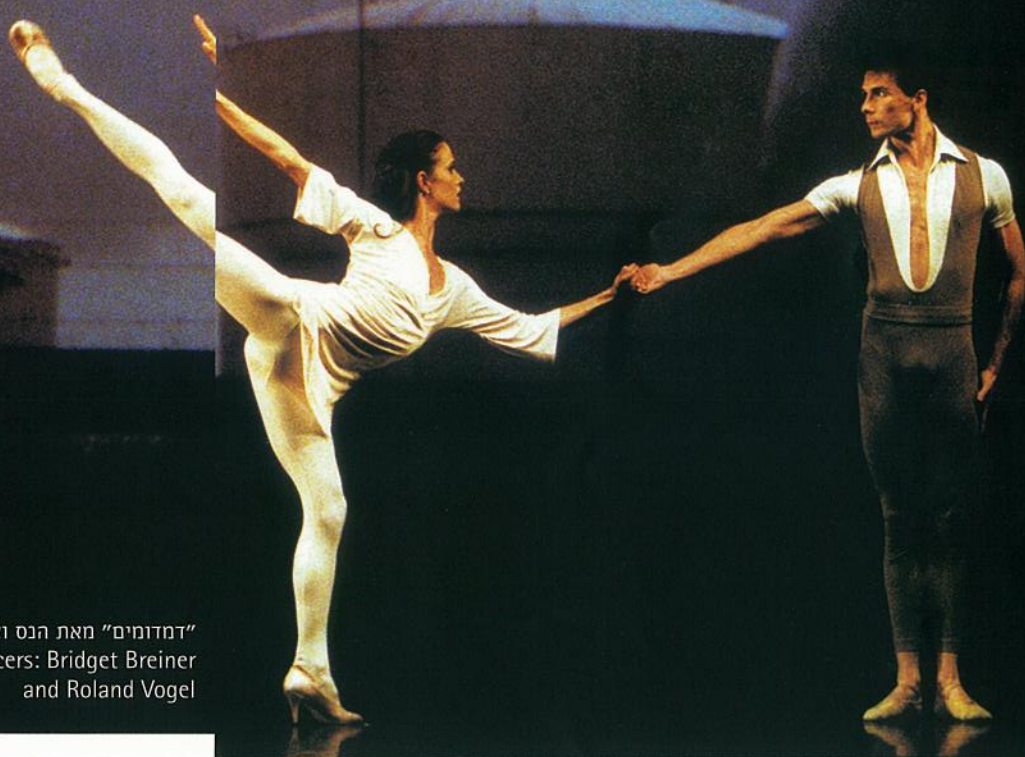


# בלט שטוטגארט חוגג 40 שנה לתקופת קרנקו

גיורא מנור



"דמדומים" מאת הנס ואן מאנן, רקדנים: בריג'ט בריינר ורולנד ווגל  
"Twilight" by Hans van Manen, dancers: Bridget Breiner and Roland Vogel

מן השורה האחרונה בבלט המלכותי הבריטי, לא העריכו את כשרונותיו. רק מרי ראמבר, כדרכה, ראתה את פוטנציאל-היוצר הגלום בו. אגב, בתכונה זו, של עידוד ויכולת "נבואית" מסוימת, ניחן גם קרנקו. לאחר עונה או שתיים בשטוטגארט, נעלם התסכול שהעיב על קרנקו בשנותיו בלונדון, יצירותיו היו ללהיטים בינלאומיים והלהקה שניהל היתה לאחת המבוקשות באירופה כולה. קרנקו עבד בשטוטגארט כעשר שנים בלבד. ב-1973 הוזמנה הלהקה לניו יורק, לסדרת הופעות שקצרה הצלחה מסחררת. בטיסה בחזרה מהסיוור, מעל לאוקיינוס האטלנטי, נפטר גיון קרנקו והוא בן 56 שנים.

גיון קרנקו נקבר בבית קברות זעיר ליד שטוטגארט, בסמוך לארמון בן מאתיים שנה, שבאחד מביתניו התגורר.

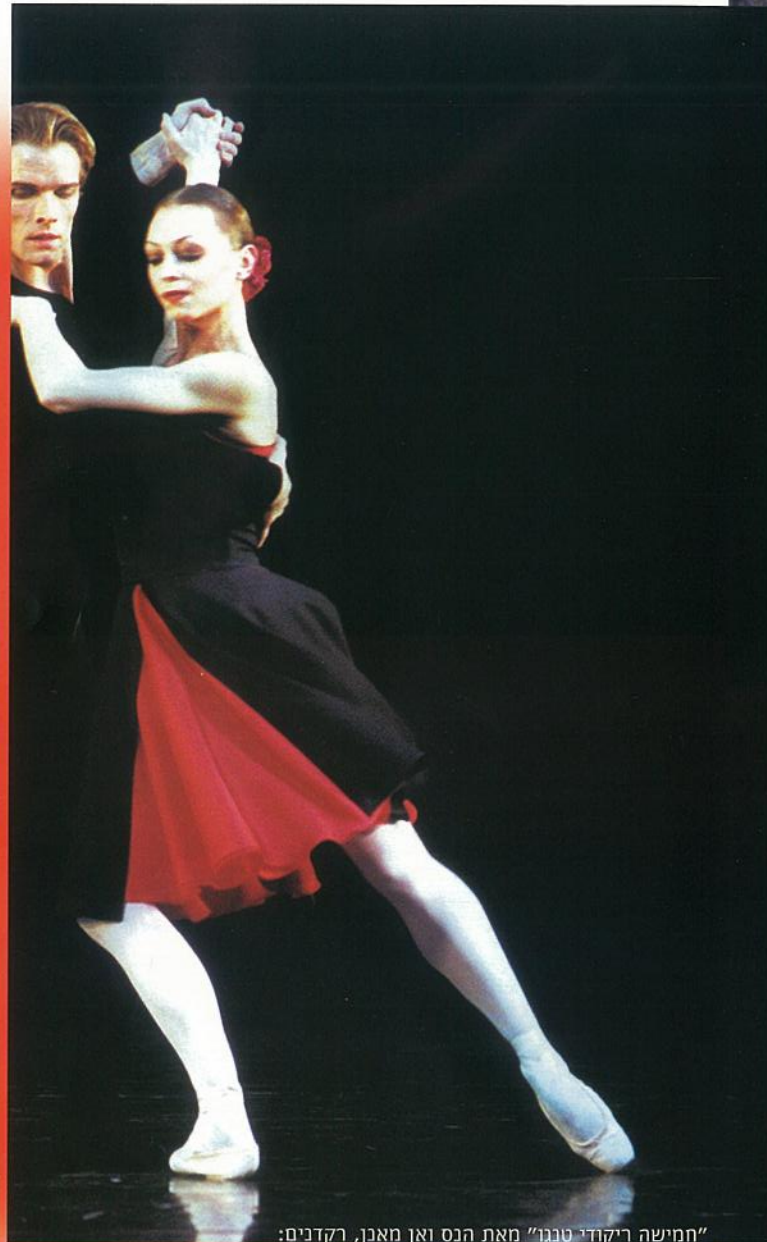
**ב**חודש נובמבר של שנת 2001 חגג בלט שטוטגארט - ברוב עם ובשפע מופעים - 40 שנה ליום שבו הגיע הכוריאוגרף גיון קרנקו [John Cranko] לעיר השקטה, אבל שופעת התרבות, שבדרום גרמניה. קרנקו העמיד בשטוטגארט גרסה משלו ל"אגם הברבורים" המסורתי ובבת אחת שינה אז את פניה של להקת הבלט, שנחשבה פרובינציאלית ובלתי חשובה. בעונה הבאה הוזמן קרנקו שוב, ואז הציע לו מנהל הבלט דאז, להתישב בשטוטגארט ולקחת על עצמו את ניהול הלהקה. קרנקו, יליד דרום אפריקה ובנו של עורך דין (יהודי) ידוע, קיבל את ההצעה ללא היסוס, מפני שבלונדון, בה עבד כבר שנים אחדות, כרקדן

היתה זו היא שנטלה את ההגה, וניהלה את בלט שטוטגראט במשך 20 שנה.

בנשף הגאלה שסיים את יובל ה-40, שבה מרסיה היידה כאורחת, והופיעה בקטע משונה, שקשה היה לצפות בו, ולהיווכח שהבלרינה הנהדרת היתה בינתיים לאשה לא צעירה, שאינה מיטיבה להתנועע. המופעים הוכיחו בעליל, שקרנקו ידע לטפח יוצרים. כמעט כל המופעים נוצרו על ידי מי שהיו פעם בלהקתו רקדנים מן השורה. הרשימה המרשימה כוללת את יירי קיליאן [Kylíán], ג'ון נוימאייר [Neumeire], ביל פורסיית [Forsythe], ורבים וטובים ששמותיהם אינם מוכרים בארץ, כגון מנהל הבלט של לייפציג אב שולץ [Uwe Scholz].

ערב מיוחד הוקדש לעבודות של הנס ואן מאנן [Hans van Manen] מי שיצר עבור הלהקה, יותר ממחול אחד. (אגב, הגיע הזמן, לדעתי, שבעברית יפסיקו לכתוב "ואן" בשמות הולנדיים, כי מבטאים את התיבה הזאת "פאן"). חבל שמוריס בז'אר, ששיתף פעולה יצירתית עם מרסיה היידה, לא היה מיוצג בתוכניות היובל.

כיום כוריאוגרף הבית הצעיר, המופיע גם במצבת הרקדנים של הקור דה בלט, הוא כריסטיאן שפוק [Christian Spuck], הפונה לכיוונים אופנתיים: הרקדנים מדקלמים טקסטים באנגלית משובשת. ביצירה שכותרתה "שירים" ניצבים על הבימה שמונה (!) מיקרופונים וכן איש שעל זרועו ציפור דורסת (בז או איה) שאמורה, בסוף היצירה, להתעופף באופן סימלי אל על. אבל הציפור כנראה לא היתה במצב רוח של שיתוף פעולה, ומשהשתחררה מהכובע המכסה את עיניה, פשוט יצאה אל הקלעים, בצורה עלובה. הכוריאוגרף לא שמע ככל הנראה שאסור להעלות על הבמה בעלי חיים או ילדים, מפני שאלה עלולים לגנוב את ההצגה או לעשות בושות... כריסטיאן שפוק בחר כטקסטים שירים מאת המשורר הגרמני (יליד פראג) ריינר מריה רילקה, שהושמעו כאמור באנגלית עילגת, ומעל לבמה הופיעו ככתוביות במקור הגרמני. לעומת זאת הצטיינה העבודה המעולה של ג'ון נוימאייר (עוד יוצר שצמח תחת כנפיו של קרנקו), "הגברת עם הקמליות". העבודה בוצעה פעמיים: ערב אחד רקדו את תפקיד הגברת ואוהבה העצוב הכוכב הבינלאומי ולדימיר מלאכוב, שנראה כנערה וירטואוזית והבלרינה הראשית של שטוטגארט כיום, איסולט לאנדווי, ואילו במופע השני רקדו בתפקידים הראשיים רוברט טיוזלי והרקדנית ממוצא קוריאני סו ג'ין קאנג [Sue Jin Kang], שהצטיינו בביצוע הדרמטי. בשתי הגרסאות גילם את תפקיד הרוזן הרקדן הישראלי ליאור לב, שרוקד כבר שמונה שנים בשטוטגארט, וכעת, בגיל שבו רקדנים מתעניינים במטרות חדשות ליצירתם, הוא מחפש תפנית בקריירה הבימתית שלו. בשטוטגארט הוליד פעלו של קרנקו לא רק יצירות מעולות, שלא נס ליחן, אלא גם כוריאוגרפים מעולים, וקהל נלהב ונאמן. זה היה יום הולדת 40 עשיר ומצויץ. וכמו בראשית שנות ה-60 של המאה הקודמת, גם כיום, נשמעו מחיאות כפיים ממושכות והרבה זרי פרחים הומטרו לעבר הרקדניות והרקדנים, שעה שאלה יצאו מלפני המסך כדי להשתחוות.



"חמישה ריקודי טנגו" מאת הנס ואן מאנן, רקדנים: אלנה טנטשיקובה ורוברט טיוזלי  
"Five Tangos" by Hans van Manen, dancers: Elena Tentschikowa and Robert Tewsley

קרנקו ניחן בשתי תכונות בולטות: הוא חידש מסורת - שנדמה היה שכבר אבדה מהעולם - של בלט עלילתי, דרמטי או קומי, והוא ידע להבחין בכשרונות גלומים, בפוטנציאל יצירתי או ביכולת ביצוע, כשעדיין היו בגדר נבטים זעירים, זמן רב לפני שאנשי מחול אחרים הבחינו בהם.

למשל מרסיה היידה [Marcia Haydée] שבאה להיבחן כאחת מנעורת המקהלה של להקת בלט נידחת, ולא הצטיינה ביופי מהמם או בטכניקה מבריקה - דווקא בה ראה קרנקו מועמדת לככב בבלטים שלו. ואכן היא הפכה לכוכב, ואחרי מותו בלא עת של קרנקו, לאחר שהתפטר מתפקידו הכוריאוגרף האמריקאי ג'ון טטלי, המנהל האמנותי שנבחר למלא את מקומו, נתמנתה היידה לתפקיד מנהלת אמנותית.